

nem csak sztori. Bonyolultabb, meghatározatlanabb, artikulálatlanabb halmazok esetleges szövedéke, amiből narratív eljárások segítségével mégis teremthetünk irodalmat, költészetet, öngazolást, bármit. A címadó vers pedig az előzetes narratívák, szövegek ismeretében kérdez rá saját magára: „kinek a története tulajdonképpen. az én sztorim. a te sztorid. az én / sztorija, az énünké, ahogy változott, ahogy kimaródott / az arcod helye a retinámon, vagy hogy a túlsó oldalon akár / kimutatható lenne egy miniatűr. én hol vagyok meg / neked?” (*a tied. az enyém. 1. a sztori*).

A fent citált Hughes-kötet, a *Születésnap levelek* tonalitása, tágban: a Ted Hughes – Sylvia Plath nexus végigvonul a könyvön. A veszteség, az elválás, a szerelem kioltódása, a gyászmunka, egyáltalán: bármilyen emberi veszteség érdekes lehet itt. Az érdeklődés mögött természetesen az a felismerés húzódik meg, hogy ennek a folyamatos felszámolásnak a hátterében teremtő-őrző szándék rejlik. Ezért lesznek a versek alapvetően eseményszerűek; a meg-megszakított cselekményesség, a lírai reflexiók izgalmas, élvezetes tereppé formálják a kötetet.

SÜTŐ CSABA ANDRÁS

(*Parnasszus Könyvek, Budapest, 2010, 54 oldal, 980 Ft*)

PALÁGYI LÁSZLÓ: *Határon innen*

Palágyi László fiatal felvidéki költő első kötete mindenképpen ígéretes, figyelemre méltó pályakezdés, amely talán megérdemel néhány méltató és bíráló mondatot, s némi elfogulatlan, érzékeny figyelmet.

A Napkút Kiadó fiatal költőket bemutató *Pályá!* című sorozatának harmadik darabja vékony, világosbarna verseskötet, mely két nagyobb egységre oszlik. Az első, *Gyufák* című ciklus klasszikusabb értelemben vett, versszerűen tördelt szabadversekből áll, míg a második, *Egy pobárnai vízfőzön* című egység tíz lírai tárcanovellát/prőzavert foglal magában.

Palágyi László költészetének alapélménye az izoláltság, az idegenség, ugyanakkor az identitáskeresés. A jórészt önéletrajzi élményeken alapuló versek olyan valóságos költészetet teremtenek, melyben a fiatal értelmiségi a világban való helyét keresi. Az alapélményhez tartozik persze a felvidéki születés, az anyaországban való otthonos idegenség érzete is. Palágyi őszintén, a legtöbb esetben felesleges pátosztól és sallangoktól mentesen nyilatkozik meg, verseit pedig éppen ez az autentikus hangnem teszi ígéretessé, működőképessé. Az identitáskereső líra mellett persze fel-feltűnnek szerelmes versek is – például a *hozzád*

élni át című költemény –, ám ezek a szövegek sem mutatják a fiatal költőkre oly jellemző mesterkéltséget, a pátosz jegyeit. Bár a kötet darabjai olykor spontán versbeszédű szövegeknek tűnnek, s ehhez nyilván hozzájárul, hogy Palágyi sok esetben mellőzi a nagybetűket és a központosítást, a *Határon innen* első ciklusának versei precízen szerkesztett irodalmi műalkotások, melyek tisztában vannak saját korlátaikkal.

Palágyi László olyan költő, aki tudja, mennyi fér egy adott versbe, és szinte a patikaméreg pontosságával szerkeszti egymás mellé mondatait, metaforáit, képeit. A szövegek látható autenticitása mellett mindenképpen ez a precizitás, ez az egyensúlyozás az, ami nagy átlagban jó verseket generál a kötet költői világán belül. Palágyi főként szabadversben nyilatkozik meg, azaz legtöbb esetben nélkülözi a klasszikus formákat, antik metrumokat, ám a folyó szövegekben olykor-olykor feltűnik egy-egy rím is. E rímek azonban nem szakítják meg a versbeszéd dinamizmusát, s nem a formaművészetről tesznek tanúbizonyságot; a szerző sokkal inkább mintha ösztönösen használná őket egy-egy szövegen belül, ami mindenképpen nagy erénynek tekinthető.

A *Határon innen* harminc szabadversét tíz nagyobb lélegzetű tárcanovella/prózavers követi. Ezek főleg lírai alap gondolatok, hangulatok rögzítéseinek tekinthetők, s megítélésem szerint kevésbé sikerült, talán kissé több érlelést igénylő szövegek, mint a kötet első szakaszában olvasható „valódi” versek. Palágyi kötetének második felében mintha túlzottan elmenne az általános tapasztalatok irányába, bölcselkedni próbál a sokat látott költő szerepébe helyezkedve, ám ez egy alig huszonegy éves szerzőtől nem minden

esetben hiteles. A prózaversek valamivel szerényebb színvonalát, kissé talán még éretlen hangütését persze kompenzálják a kötet első szakaszának érettebb, modoroskodást mellőző költeményei.

A mintegy negyven lírai szöveget Hraskó Nóra fiatal grafikus illusztrációi színesítik, melyek jól eltalálták a kötet alaphangulatát – szikár vonalvezetésükkel, visszafogott sejtelmességükkel, ugyanakkor helyenként finom, frappáns iróniájukkal illeszkednek a Palágyi által szövegekben megfogalmazott költői alapélményhez, az identitáskereséshez, a magányhoz, az idegenséghez.

A *Határon innen* kisebb hibái, bizonyos szövegek talán elhamar-

kodott közlése ellenére többségében igényes, értékes lírai művek gyűjteménye, melyek, mint fentebb írtam, okvetlenül megérdemlik az elfogulatlan olvasói figyelmet. Palágyi László azon pályakezdekők közé tartozik, akiknek már első kötetük is érettségről, egyedi lírai hangról tanúskodik, így az ifjú szerző mindenképpen méltó rá, hogy további pályáját is figyelemmel kísérjük.

KÁNTÁS BALÁZS

(*Napkút Kiadó, Budapest, 2010,*
56 oldal, 750 Ft)

MATÓK LEÓ:

Jaj lett itt a jóknak

A legnagyobb bátorság az, amelyet az ember önmagáért vagy önmaga ellen ébreszt. Az efféle mersz híján hogyan is juthatnánk el a nemeslelkűségig, hogyan a bennünk lakó önzés elnyomásáig? Értsük meg jól: a kiválóságért és a gyarlóságért egyaránt fizetni kell. Kiválóságról beszélünk, nem hősiességről, mivel mostanság a hősiesség, mint a szétbomlasztott torony anyagmaradéka, törmelékcsúszdára van szánva. Mégsem igaz, hogy csupán bajno-

kok léteznek. Minden ellenkező látszattal szemben: a lélek művészen végrehajtott lemeztelenítése még mindig az egyik leghősiesebb cselekedet. Pláne az, ha egy közösségért történik, s egy élet az ára. Ilyenkor végre nem az emberről kialakított kép számít, hanem a tett. De hát e keserves tanulságot Petőfi hazájában emlegetni is szükségtelen.

Matók Leó nem volt Petőfi; még a petőfiség kisebb momentumaiért is legfölbebb ha áhítozhatott. S még Petőfinél is fiatalabb volt, amikor 1951-ben politikai elítéltként kivégezték. Költő akart lenni, tudta önmagát, de egyelőre olyan dolgokról is írt, amelyeket nem egészen értett. Ott állt az ifjú poétákra váró nevezetes útelágazásánál, ahol valamennyi irány egyszerre unszoló és borzongatóan talányos. Ennek értelmében könyve, a *Jaj lett itt a jóknak* csupa hullámverés:

akarás, nekifeszülés, habozás, aztán újra akarás, a kamasz-stációk legvégéről visszamaradt tétováság. Így lejtnek, emelkednek a jelképes hullámmozgás szerint Matók Leó késznek vett versei – hol crescendo hangerővel, hol andante mélabúval.

De mihelyt elszakad a hangulataitól, az lesz, aminek készült: katona, vitéz. Hátrahagyva tájat, természetet, szívügyet – harcosa

